

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

THE ASSESSMENT OF INVESTMENT AND INNOVATION ACTIVITIES OF THE REGIONAL STATE ADMINISTRATION ON THE FORMATION OF INFRASTRUCTURE AND ECONOMIC SECURITY OF THE REGION IN THE CONDITIONS OF DECENTRALIZATION

У статті обґрунтовано теоретико-методичні і практичні положення, спрямовані на інвестиційно-інноваційну діяльність Дніпропетровської обласної державної адміністрації щодо формування інфраструктури регіону в умовах децентралізації. Відповідно до зазначеного розглянуто теоретико-методичні аспекти інвестиційно-інноваційної діяльності обласної державної адміністрації щодо формування інфраструктури регіону в умовах децентралізації; проаналізовано сучасний стан залучення інвестицій у розвиток інфраструктури регіону; виділено завдання та заходи залучення інвестицій щодо формування інфраструктури регіону; визначено перспективи залучення інвестицій у розвиток інфраструктури регіону; обґрунтовано цільові установки управління інвестиційно-інноваційною діяльністю обласної державної адміністрації щодо формування інфраструктури регіону в умовах децентралізації; запропоновано державно-приватне партнерство як інструмент залучення інвестицій у розвиток інфраструктури регіонів; визначено механізми забезпечення розвитку інноваційних процесів щодо формування інфраструктури регіону.

Ключові слова: інвестиції, інновації, економічна безпека, стратегія, регіон, інтеграція.

В статтю обґрунтовано теоретико-методичні і практичні положення, направлені на інвестиційно-інноваційну

діяльність Дніпропетровської обласної державної адміністрації по формуванню інфраструктури регіону в умовах децентралізації. Согласно указанному рассмотрены теоретико-методические аспекты инвестиционно-инновационной деятельности областной государственной администрации касательно формирования инфраструктуры региона в условиях децентрализации; проанализировано современное состояние привлечения инвестиций в развитие инфраструктуры региона; выделены задачи и меры привлечения инвестиций по формированию инфраструктуры региона; определены перспективы привлечения инвестиций в развитие инфраструктуры региона; обоснованы целевые установки управления инвестиционно-инновационной деятельностью областной государственной администрации касательно формирования инфраструктуры региона в условиях децентрализации; предложено государственно-частное партнерство как определен инструмент привлечения инвестиций в развитие инфраструктуры регионов; определены механизмы обеспечения развития инновационных процессов по формированию инфраструктуры региона.

Ключевые слова: инвестиции, инновации, экономическая безопасность, стратегия, регион, интеграция.

УДК 332.1:631.14:637.12

DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.71-16>

Кравченко М.В.¹

Д.е.н., доцент кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Kravchenko Mykola

Dnipro State Agrarian and Economic University

The article substantiates the theoretical, methodological and practical provisions aimed at investment and innovation activities of the Dnipropetrovsk Regional State Administration on the formation of the region's infrastructure in the context of decentralization. In accordance with the above, the theoretical and methodological aspects of investment and innovation activities of the regional state administration on the formation of the region's infrastructure in the context of decentralization were considered; the current state of attracting investments in the development of the region's infrastructure is analyzed; tasks and measures of attraction of investments concerning formation of infrastructure of the region are allocated; the prospects of attracting investments in the development of the region's infrastructure are determined; the target installations of management of investment and innovation activity of the regional state administration concerning formation of infrastructure of the region in the conditions of decentralization are substantiated; public-private partnership is proposed as a tool to attract investment in the development of regional infrastructure; mechanisms for ensuring the development of innovative processes for the formation of the region's infrastructure have been identified. In modern conditions, the impact of destabilizing factors of the external and internal environment is extremely acute, which requires special attention to the study of the problems of strengthening the economic security of the agricultural sector through territorial production systems. The mechanism of interaction between the government and agrarian business in the field of strengthening the economic security of the agricultural sector in foreign countries has been implemented for a long time and is constantly being improved. Socially significant problems, taking into account the growing needs of the population, remain a priority for the mechanism of public-private partnership and are addressed to strengthen the economic security of the agricultural sector. A distinctive feature of the interaction between government and business is how effectively state institutions and management of agrarian business can prevent internal and external threats and eliminate the harmful effects of certain negative components of the external and internal environment. The study is to conduct a detailed scientific and practical substantiation of ways to strengthen the economic security of the agricultural sector with the help of territorial production systems in Ukraine and identify areas for improvement of this sector of the economy.

Key words: agrarian sector, agrarian business, economic security, territorial production systems, integration.

Постановка проблеми. Стан інфраструктурної сфери регіонів як сукупність об'єктів економічної та соціальної інфраструктури, які розташовані на території регіону і забезпечують безперебійне

та ефективно функціонування регіональної економіки загалом і життєдіяльності людей зокрема, справляє істотний вплив на конкурентоспроможність регіональної економіки. Крім того, рівень

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6942-0914>

розвитку інфраструктури зумовлює передумови, швидкість і якість переходу країн та регіонів у новий технологічний уклад. Відсутність розвинених та ефективно функціонуючих об'єктів інфраструктури в регіонах приводить до істотного стримування можливостей зниження собівартості, зростання транзакційних витрат суб'єктів господарювання та обмеження можливостей залучення інвестицій у регіональну економіку.

Розвиток інфраструктурної сфери регіонів прямо залежить від обсягів та інтенсивності залучення в неї інвестицій. При цьому з огляду на значну капіталомісткість, ризикованість та тривалість строків окупності приватний капітал, як правило, дуже обережно включається в реалізацію інфраструктурних проєктів. З іншого боку, обмеженість бюджетних ресурсів більшості регіонів України та проблеми, пов'язані з якістю державного управління на регіональному та муніципальному рівнях під час реалізації складних інноваційних проєктів в інфраструктурній сфері, стримують можливості вирішення багатьох принципових регіональних соціально-економічних питань. В результаті цього відбувається істотне зниження темпів розвитку інфраструктурної сфери регіонів. Останнє об'єктивно веде до уповільнення зростання конкурентоспроможності регіонів і країни загалом, а також створює передумови для виштовхування її на периферію світової економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у розвиток теоретичних і практичних аспектів регіональної інвестиційно-інноваційної політики щодо формування інфраструктури регіону зробили такі вітчизняні вчені, як О.Р. Бахматюк, О.В. Веретенникова, А.В. Дегтярьов, Г.О. Комарницька, Т.А. Комашенко, І.А. Косач, М.Ю. Куриляк, Г.В. Лещук, М.П. Мартьянов, Л.О. Омельянович, О.Ю. Руденко, В.Г. Федоренко, Д.В. Фірсов.

Водночас питання організації, методики й практики процесу інвестиційно-інноваційної діяльності щодо формування інфраструктури регіону досліджені недостатньо. Багато теоретичних розробок досі не застосовуються в практичній діяльності. Дискусійними залишаються питання сутності та змісту інвестиційної діяльності обласної державної адміністрації, формування організаційно-економічних механізмів забезпечення розвитку інноваційних процесів щодо формування інфраструктури регіону.

Також генезис та зміцнення економічної безпеки цього сектору економіки у своїх працях висвітлювали А. Kwilinski, К. Pajak, F. Stewart, Ph. Kotler, M. Porter, J. Shumpeter, Z. Stachowiak, B. Verrier, B. Rose, M. Zhou.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування теоретико-методичних і практичних положень, спрямованих на інвестиційно-інноваційну

діяльність обласної державної адміністрації щодо формування інфраструктури та економічної безпеки регіону в умовах децентралізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Досягнення цільових орієнтирів, передбачених Проєктом Закону України «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року», включає перехід на інноваційний соціально-орієнтований тип економічного розвитку країни. У цих умовах головним джерелом економічного зростання стають інвестиції.

У Законі України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 року № 1560-XII інвестиції трактуються як «всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) та/або досягається соціальний та екологічний ефект» [1, с. 7–10].

Для здійснення інвестицій необхідні інвестиційні ресурси, що являють собою всі види фінансових активів, що залучаються для здійснення вкладень в об'єкти інвестування.

Вони трансформуються в об'єкт інвестиційної діяльності, що дає початок здійсненню інвестиційного процесу, який визначає інвестиційну активність, що характеризує інтенсивність залучення інвестицій в основний капітал. Регіон володіє певними природними, матеріальними, фінансовими ресурсами, які формують інвестиційний потенціал регіону. Інвестиційний потенціал і фактори ризику визначають інвестиційну привабливість, яка оцінюється за двома параметрами, такими як інвестиційний потенціал та інвестиційний ризик. Потенціал показує, яку частку регіон займає на загальноукраїнському ринку, ризик – те, якими можуть виявитися для інвестора масштаби тих чи інших проблем у регіоні [3, с. 59–65].

Інвестиційна активність разом з інвестиційною привабливістю формує інвестиційний клімат території. Напрями поліпшення інвестиційного клімату регіону відображаються в інвестиційній політиці (рис. 1).

Дослідження теорії інвестицій показало, що інвестиції спрямовуються або у фізичний капітал, або в людський капітал, або в сектор знань. Огляд наявних трактувань інвестицій свідчить про те, що єдиного визначення цього поняття не існує, проте всі автори згодні з тим, що інвестиції є одним із найважливіших інструментів економічного зростання країни, а управління ними – одним з актуальних завдань національної економіки.

Інструментом управління інвестиціями виступає інвестиційна політика, модель якої залежить від вибраної економічної теорії, адаптованої до сучасного етапу соціально-економічного розвитку території. Вона є основою переходу на інноваційний шлях розвитку.

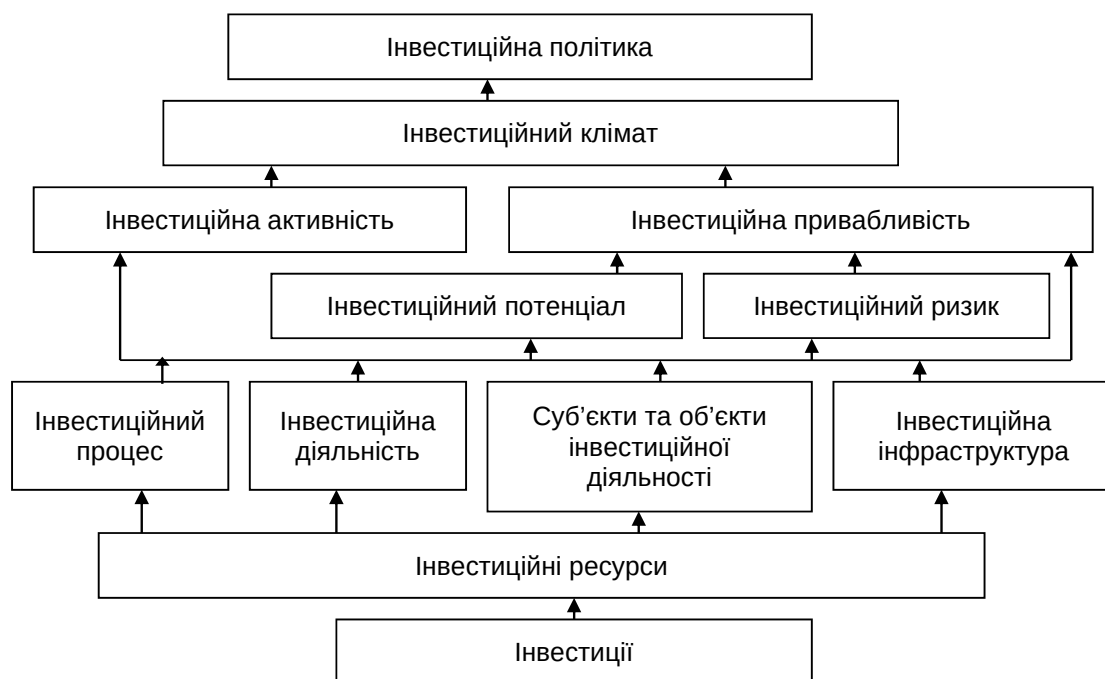

Рис. 1. Піраміда взаємозв'язку базових понять у сфері інвестицій

Цілі регіональної інвестиційно-інноваційної політики в різних сферах економічного життя мають свою специфіку, яка обумовлена дією чинників, властивих сучасній російській економіці [5, с. 67–70].

В інституційній сфері такими цілями є підвищення прозорості економіки та інвестицій; розширення складу й збільшення кількості бізнес-структур, які здійснюють експорт капіталу; підвищення якості інформаційної підтримки бізнесу під час здійснення внутрішніх і зовнішніх інвестицій; підвищення прозорості економічних дій органів державної влади та управління; зміна функцій контролюючих органів, переорієнтація їх на надання допомоги господарюючим суб'єктам у виконанні зобов'язань перед державою; зниження рівня бюрократизації процедур, пов'язаних із здійсненням державної підтримки інвестицій; забезпечення загальної та економічної безпеки об'єктів інвестицій та суб'єктів інвестиційної діяльності; підвищення ефективності формування й використання державної власності; підвищення ефективності захисту прав приватної власності; забезпечення рівних економічних можливостей для інвесторів незалежно від країни походження капіталу; формування конкурентного середовища, вирівнювання інституційних умов інвестування в різних регіональних підсистемах країни.

У макро- і мезоекономічній сферах такими цілями є збільшення обсягу функціонуючого капіталу за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел; скорочення розриву між часткою заощаджень та інвестицій у ВРП; формування ефективного механізму трансформації банківських ресурсів в

інвестиційні; формування ефективного механізму надання фінансових пільг; збільшення обсягу залучених прямих інвестицій; збільшення частки інвестицій, що спрямовуються приватним сектором на техніко-технологічне вдосконалення виробництва у всіх секторах економіки; підвищення ступеня використання фінансових ресурсів держави, акумульованих у період сприятливої економічної кон'юнктури на внутрішнє інвестування; переорієнтація бюджетних інвестицій із закордонного ринку капіталів на внутрішнє виробництво; забезпечення умов підвищення ефективності капіталу в межах країни та регіонів, формування «ядер конденсації» капіталу в нерентабельних галузях і секторах економіки; блокування надходження в країну застарілої техніки і технологій; підвищення інноваційної спрямованості інвестицій; скорочення розриву в рівнях інвестиційної діяльності в регіонах країни; підвищення спроможності національної господарської системи генерувати інвестиційний процес; збільшення обсягу та раціоналізація структури інвестицій в регіонах-аутсайдерах.

У сфері мікроекономіки такими цілями є максимізація використання власних джерел інвестицій організацій реального сектору економіки; здешевлення кредитних ресурсів; підвищення забезпеченості залучених ресурсів, в тому числі за рахунок державних гарантій; підвищення конкурентоспроможності вітчизняних господарюючих суб'єктів; розвиток системи соціальних інвестицій; створення мультиплікаційного ефекту в системі оплати праці [2, с. 13–21].

Досягнення цілей регіональної інвестиційної політики в умовах переходу економіки від сиро-

винної моделі розвитку до високотехнологічної має базуватись на інноваційних методах управління, тому як один з основних напрямів інвестиційної політики має розглядатися вибудовування грамотної та ефективної взаємодії з найбільшими інвесторами, інститутами розвитку, федеральними органами державної влади та органами місцевого самоврядування задля реалізації інвестиційних потреб бізнесу та виконання соціально-економічних завдань керівництва регіону з використанням нових конструкцій і схем державно-приватного партнерства.

Під час розроблення та реалізації регіональної інвестиційної політики доцільно виходити із сукупності принципів, що дають змогу забезпечити збалансоване застосування інструментів управління, що мають різну економічну природу.

До загальних належать принципи, які визначаються загальними цілями діяльності економічних суб'єктів та їх інтересами. Так, ними є принципи узгодженості (узгодження інтересів усіх учасників інвестиційної політики); комплексності (аналіз усіх сторін інвестиційної сфери); системності (врахування внутрішніх і зовнішніх факторів, що впливають на формування інвестиційних потоків); пріоритетності постановки цілей і вирішення завдань, спрямованих на формування сприятливого інвестиційного клімату; оптимальності ризику (недопущення перевищення порогових значень індикаторів економічної безпеки); єдності дій різних рівнів влади (взаємопов'язані розробленні та реалізація інвестиційної політики на всіх рівнях публічної влади, а саме державному, регіональному, місцевому); різноманітності форм та інструментів інвестиційної політики (склад використовуваних засобів повинен відображати різноманіття її цілей і завдань, специфіку стану окремих сфер і об'єктів щодо того, що існує поділ предметів ведення й повноважень в інвестиційній сфері державних органів різних рівнів, відповідно, особливості їх економіко-організаційного впливу); забезпечення моніторингу процесів і результатів реалізації інвестиційної політики (відстеження ключових характеристик інвестиційних процесів).

Специфічні принципи визначаються складом застосовуваних у процесі реалізації регіональної інвестиційної політики інструментів. Так, вони включають монетарні (принцип доступності фінансових ресурсів для всіх видів діяльності); інституційні (принцип прозорості чинних правил економічного порядку й передбачуваності їх змін), фіскальні (принцип забезпечення інтенсивності інвестицій, достатніх для збереження або збільшення їх обсягу; принцип мінімального порушення міжгалузевої конкуренції в процесі надання пільг); державні інвестиції (принцип необхідного й достатнього обсягу державних інвестицій, принцип переваги неліквідності, принцип пріоритету внутріш-

нього інвестування перед експортом державного капіталу) [6, с. 141–150].

Формування ефективної регіональної інвестиційної політики є можливим лише на основі створення та функціонування особливого механізму, що включає сукупність інвестиційних інститутів, а саме універсальних та спеціалізованих організаційних структур, методів, інструментів, прийомів, правил, процедур, технологій, зв'язків і відносин, за допомогою яких регіональні органи влади впливають на інвестиційні процеси відповідно до заданих цільовими установками, визначеними стратегією розвитку. Цілеспрямований вплив державних установ та управління, які мають повноваження для всіх учасників інвестиційного процесу для досягнення цілей регіонального соціально-економічного розвитку, є механізмом реалізації регіональної інвестиційної політики [4, с. 34–39].

Зміст регіональної інвестиційної політики наочно розкриває модель формування регіональної інвестиційної політики щодо формування інфраструктури регіону в умовах децентралізації (рис. 2).

У представленій моделі регіональної інвестиційно-інноваційної політики наявний тісний зв'язок між умовами інвестиційної діяльності та її результатом. Результат визначається співвідношенням вкладених коштів та отриманим доходом. Дохід є мотивом інвестиційної діяльності.

Регулятором усіх інвестиційних процесів у регіоні виступає регіональна інвестиційна політика як складова частина державної інвестиційної політики, оскільки вона створює умови для залучення інвестиційних ресурсів, що забезпечують розширення інвестиційного потенціалу та зниження рівня інвестиційних ризиків (інвестиційної привабливості), а також обумовлює інвестиційну активність, що сприяє поліпшенню інвестиційного клімату.

Досягнення цільових орієнтирів, передбачених інвестиційною політикою, включає перехід регіону на інноваційний шлях економічного розвитку. Головним джерелом здійснення інновацій та переходу до інноваційного типу розвитку економіки стають інвестиції. Саме інвестиції разом з інноваціями повинні стати одним з основних факторів економічного зростання регіонів.

Отже, визначено, що структурними елементами регіональної інвестиційно-інноваційної політики є: суб'єкти, об'єкт, цілі, принципи, галузі взаємодії держави з іншими учасниками процесу реалізації політики, стратегія (напрями), інструменти та їх комбінації, що формують механізм реалізації стратегії, основні ефекти, заплановані від її реалізації. Зміст регіональної інвестиційної політики розкриває запропонована модель формування регіональної інвестиційної політики щодо формування інфраструктури регіону в умовах децентралізації.

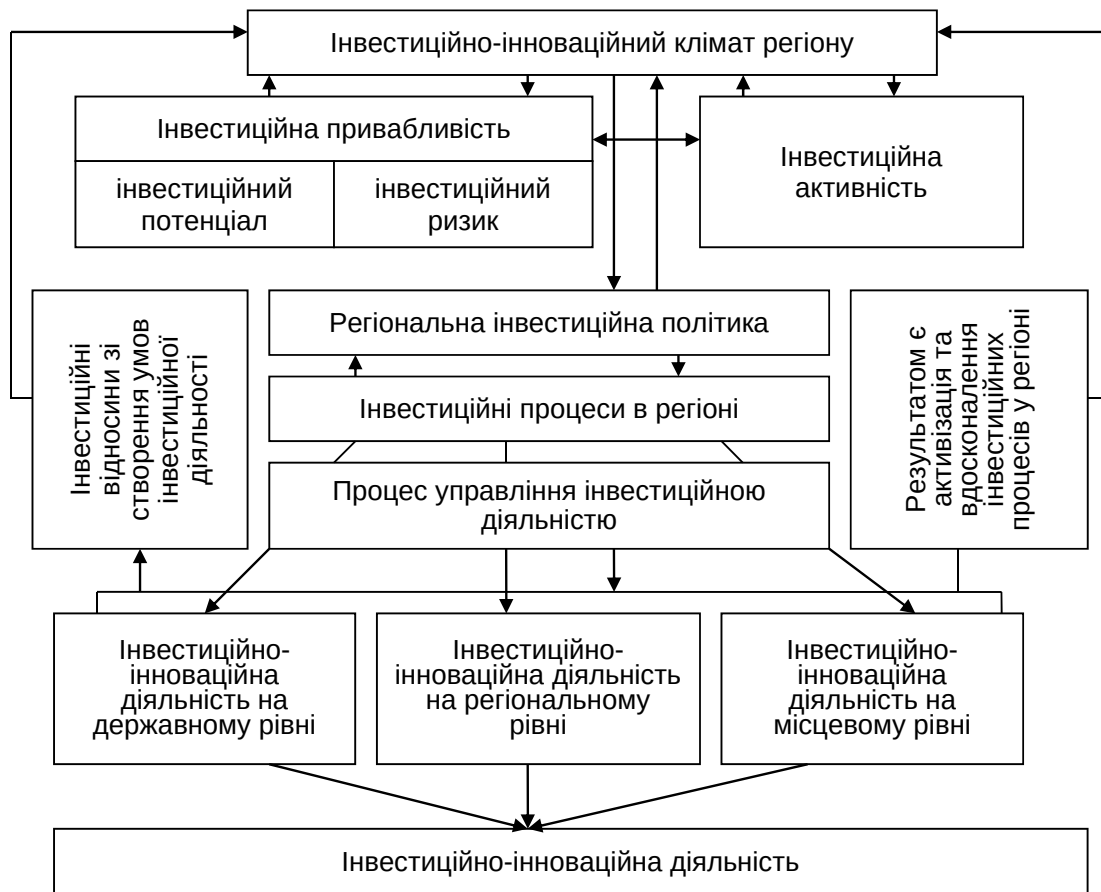

Рис. 2. Модель формування регіональної інвестиційно-інноваційної політики щодо формування інфраструктури регіону в умовах децентралізації

Висновки з проведеного дослідження.

В результаті проведеного дослідження визначено, що інвестиції спрямовуються або у фізичний капітал, або в людський капітал, або в сектор знань. Огляд наявних трактувань інвестицій свідчить про те, що єдиного визначення цього поняття не існує, проте всі автори згодні з тим, що інвестиції є одним із найважливіших інструментів економічного зростання країни, а управління ними – одним з актуальних завдань національної економіки. Інструментом управління інвестиціями виступає інвестиційна політика, модель якої залежить від вибраної економічної теорії, адаптованої до сучасного етапу соціально-економічного розвитку території. Вона є основою переходу на інноваційний шлях розвитку.

Також доведено, що інфраструктура посідає ключове місце в економіці регіону й виступає фактором, який впливає на його конкурентоспроможність. Існує прямий зв'язок між можливостями того чи іншого регіону щодо прискореного економічного розвитку, залучення іноземних інвестицій та стану його інфраструктури. Сучасний підхід до формування ефективного регіонального інфраструктурного середовища для країн із ринковою економікою включає такі стандарти, як обов'язковий моніторинг трансформаційних процесів у світовій

господарській системі; необхідність максимального урахування всіх потреб учасників виробничої діяльності; відповідність регіональної інфраструктури всім своїм функціям у виробничому процесі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Акмаєв А.І. Удосконалення оцінки конкурентоспроможності підприємства в умовах глобалізації. *Культура народів Причорномор'я*. 2007. Вип. 99. С. 7–10.
2. Александрова О.В. Економічна стійкість сільськогосподарського виробництва як основний чинник його конкурентоспроможності. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету*. 2012. № 2. Т. 3. С. 13–21.
3. Алексеенко Н.В. Устойчивое развитие предприятия как фактор экономического роста. *Экономика и организация управления*. 2008. Вип. 3. С. 59–65.
4. Бугай В.З., Омельченко В.М. Analysis and evaluation of financial stability of the enterprise. *Держава та регіони*. 2008. № 1. С. 34–39.
5. Васильчак С.В. Економічна стійкість сільськогосподарських підприємств: стратегічний менеджмент. *Формування ринкових відносин в Україні: збірник наукових праць / за ред. І.Г. Мансурова*. Вип. 6 (169). 2015. С. 67–70.
6. Kravchenko M., Khalatur S., Zhylenko K., Masiuk Yu., Velychko L. Assessment of bank lending

diversification in Ukraine. *Banks and Bank Systems*. 2018. № 13. P. 141–150.

REFERENCES:

1. Akmaiev A.I. (2007) Udoskonalennia otsinky konkurentospromozhnosti pidpriemstva v umovakh hlobalizatsii [Improvement of enterprise competitiveness assessment in the conditions of globalization]. *Kultura narodov Prychernomoria*, vol. 99, pp. 7–10.

2. Aleksandrova O.V. (2012) Ekonomichna stiikist silskohospodarskoho vyrobnytstva yak osnovnyi chynnyk yoho konkurentospromozhnosti [Economic sustainability of agricultural production as a major factor in its competitiveness]. *Zbirnyk naukovykh prats Tavriiskoho derzhavnogo ahrotekhnolohichnoho universytetu*, no. 2, t. 3. pp. 13–21.

3. Alekseenko N.V. (2008) Ustoichyvoe razvytye predpriyatiya kak faktor ekonomicheskogo rosta [Sustainable development of the enterprise as a factor of economic growth]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia: zb. nauk. pr.* Vol. 3, pp. 59–65.

4. Buhai V.Z., Omelchenko V.M. (2008) Analiz ta otsinka finansovoi stiikosti pidpriemstva [Analysis and evaluation of financial stability of the enterprise]. *Derzhava ta rehiony*, no. 1, pp. 34–39.

5. Vasylchak S.V. Ekonomichna stiikist silskohospodarskykh pidpriemstv: stratehichniy menedzhment [Economic sustainability of agricultural enterprises: strategic management]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, vol. 6 (169), pp. 67–70.

6. Mykola Kravchenko, Svitlana Khalatur, Kateryna Zhylenko, Yuliia Masiuk, Liudmyla Velychko (2018). Assessment of bank lending diversification in Ukraine. *Banks and Bank Systems*, no. 13, pp. 141–150.